Otto Schneid[illegible]
Papers

Letter to Faculty of
Architecture, Technion 19[illegible]

Folder 1

61:1

מחוץ לישיבת יום 26.6.55 ע"י מזכיר הפקולטה. אין בישיבה נשמעות אפילו [illegible]!

הבעתי את דברי בכתב, כי הדיון על הצעת פרופ' גרינמן דורש טפול אחראי ובפני שבצבעות תה"נ ברורות. ברור לכל אחד, שמן הדיון הזה אצא מנוצח, אבל לי ברור, שגם - הפקולטה לארכיטקטורה תצא ממנו מנוצחת, ועל כך ברצוני להביא לפניכם את נמוקי. ההצעה מחסלת או מקפחת את שני המקצועות שלהרצאתם ופיתוחם שאפתי עד עתה, ושאותם לימדתי עד עתה במסגרת צרה מאד, את תולדות הארכיטקטורה א' - א ב' ב-147 שעות בערך ואת תולדות האמנות ב-50 שעות בערך, וברשות פרופ' רטנר היו עוד כ-25 שעות לתולדות הארכיטקטורה ג'. אודות המקצועות, שעל השמדתם החלקית או הטוטלית אתם הולכים להחליט, אומר דברים אחדים שיעידו לפני מי שירצה לשמוע עדות כעת או בעתיד.

במקצועות הארכיטקטורה מלמד כל מורה, איך צריך לבנות לפי נסיונו וטעמו. ואילו תולדות הארכיטקטורה מלמדות, איך בנו עמים ותקופות לפי נסיונם וטעמם. היקף המקצוע יכול להיות המערבי-אירופי או הוא יכול להיות אוניברסלי ומבוסס על ארץ-ישראל ומקומה בעולם ובהשתלבות התרבויות. בדרך האחרונה הזאת הולך אני, כדי לעמוד על הקשר אשר בין תולדות התרבויות הארכיטקטוריים ובין השאלות שלפניהן עומד הארכיטקט ביחוד בארץ. במשך שנות הוראתי לא הזנחתי במזיד את העדוד העיקרי שהבנו לי המסורה. ביחוד אחת נראתה לי חשובה ביותר: לתקן על-ידי חלקה הגדול של ההיסטוריה את החד-צדדיות שבגישה הרגעית של בן ההוה, הרואה הכל רק בגדרים קטן עד מאד ומתגאה בחדשים הנראים לאור העבר כירידה וניוון. מלבד זאת מקנה המקצוע הזה שפע ידיעות המבנה והקונסטרוקציה שאינן נזכרות בשאר המקצועות. - תולדות האמנות מכוונות לשכלול טעמו של ארכיטקט בעזרה מיטב מחשבות היצירה שנמסרו בכל תקופות מאז ימים פריהיסטוריים. כן מכוון המקצוע הזה להציל תלמיד מיד המסביבים הפסיכופתולוגיים ומיד הזיפנות [illegible] הסוריים בימינו, הם מכוונים להדרכה מגונה והמדעית לגישה מזבבת, אישית ובורית. במקצועות הרבים שלמדתי במדה יסודית או שטחית גם לא מצאתי אחד עשיר כמו השנים האלה בערכים השכליים והנושאים. אם בכלל מותר לייחס אפי אינפורמטיבי או פורמטיבי לא למורה ולשיטתו אלא למקצוע עצמו, הרי אלה הם מקצועות פורמטיביים par excellence.

והחלל הריק שיווצר ע"י השמדתם החלקית או הטוטלית ממלא בהצעה הנידונה ע"י מדע מדומה, המסכן את כל השם הטוב שרכש לו הטכניון עד עתה. כי מי יתייחס ברצינות למורה המלמד פילוסופיה זולה בעשר שעות? או למורה המלמד תלמידי ארכיטקטורה את המתרחש באברי המין של האשה ושמעה דברים שעליהם אין לארכיטקט שום השפעה, כמו התפתחות העובר, לידה, מות, רקוד וריצה - ומזניח לחלוטין בתורת-אדם מזרחה כזאת דוקא את השאלות הדרושות מן הארכיטקט את התכנון, כמו היגיינה, ביחוד זו של העצבים, רגישות תרמית, אופטית ואקוסטית, והצרך לשנה ומנוחה? האם עדיין לא נראה לכם בזה הסיום של דילטנטיזם פרוע במקום השכלה מקצועית? והאם אין מסיימים אתכם כל המונחים המשונים שכמובני גם אתם אינכם מבינים אותם ושעליהם שאלתי בלי לקבל תשובה, כמו "החלק הסטטי של הגרפיקה"

"עקרונות הגיאומטרית" בתוך הפרק "תרבות", "פעילודה" "מורפולוגיה" - של מה?
ומי בכלל ילמד מקצוע כזה הכולל "תרגילי תזונה" ו"הצרכים האמוציונליים"?
ומי ילמדנו על תזונה? במחוגי אופוזיציוני או רופא הסובל מאולקוס?

פרופ' גוטמן צדק כשהגדיר את הארכיטקט כ"נקודת המוקד בין הטכניקה מצד אחד ובין האמנויות הפלאסטיות מצד שני." לכן היה צריך לא רק לחסל את המקצועות של הצד השני, אלא גם להציע משהו, וזה נקרא בהצעה הנידונה "אינפורמציה על הכנה ואסתטיקה". איך תירצה מותר אמנות ואסתטיקה ואיך תיראה אותה אינפורמציה - זה כבר הוסבר לנו ע"י שני שמות, Klee, Kandinsky. שמענו עליהם כמו על אידיאלים ולא כמו על נושאים למחקר פסיכופתולוגי. ואם הכוכבים האלה עדיין אינם מספיקים כדי להאיר את האופק של הפקולטה לארכיטקטורה, אני מוכן לשוחח אתכם על המצב שאליו כבר הגענו. אני, לדברי פרופ' גוטמן, ה- Geisteswissenschaftler, מוכן להרצות לפניכם, הארכיטקטים, על הפרויקט שעשו סטודנטים של קורס ד' בהדרכת פרופ' גוטמן.

עוד מותר לי לעמוד על בסיסי ולהגן על הוראתי ועוד מותר לי להגן על הפקולטה. לכן פניתי אל ההגיון ואל המצפון. אולם בשניה הזאת מספיק לעת-עתה. אני סבור שהפקולטה צריכה לדיונים אחרים של הבנה הדדית ולא בזאת של שלילה הדדית. לכן אבקש לשחרר אותי מהשתתפות בישיבות עד תום הדיון הזה.

חיפה, 26.6.1955 ד"ר נפתלי שנייד

להרצאתי הראשונה על אומנות ארצנו בחרתי את הנושא „מהותה של
אומנות ישראל", כי הוא נדמה לי היותר הפרינציפיוני ביותר, ~~הנסדכו~~ באקטואלי ולשאות אפילו לדאגותינו החיוניות.
תסכימו בהוכחתי זו בשימכם את לבכם על תופעה מיוחדת שלה אני קורא התנועה האומנותית
בזמננו. משלשה גורמים היא מורכבת: א) חלק אומנינו ביצירה האומנותית בעולם הולך וגודל. ב) אנו
הפועלים המדעים מצליחים להוציא לאור אוצרות קלאי ~~...~~ ידועים של אומנותנו הישנה ~~ולאסוף~~ ולמצוא
יותר ויותר את עקבות נאבדות של גלות קבלתה. ג) הגורם השלישי והיסודי הוא העם גופו ההולך ומתעניין באומנות,
~~ומתחיל לראות~~ הפותח את עיניו, המתפקח כלפי העולם הלזה וכלפי יופיו. ~~זה אתם באתם לשמוע~~
~~דבר על אודות אומנותנו ולראות בה במות אחדות~~ זאת אומרת ~~...~~ להעם בדרך
לקראת התפתחות חדשה, לראות בהתפתחותה של תרבותו ~~...~~ ואולי אפילו התפתחותה של אפיו. העם-
זה אתם באתם לשמוע דבר על אומנות ולראות בה במות אחדות. ~~...~~ בראשון נשאל
את עצמנו כשאלה עיקרית, אם ~~יש באוצרות אומנותנו רב~~ נמסכו באומנותנו רק הופעות
נעלות או אם יש בהם ~~...~~ תכונה מיוחדת במינה או לפחות, אם יש בה גורם של
מסורה לאומית. אבל אלה ~~...~~ נשא מושגנו להגדיר. ארצה; נלך בדרך האמפירי, בדרך הנסיון המוחשי.